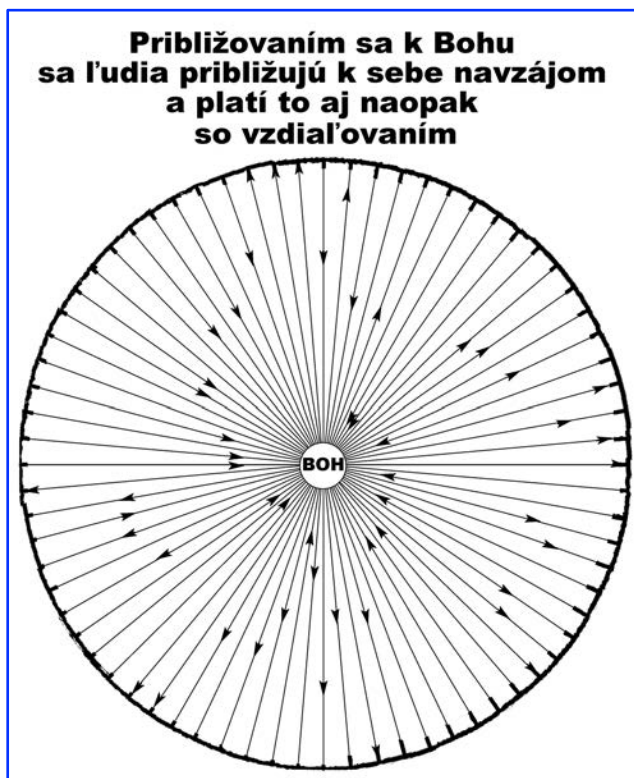

Kto miluje Hospoda Boha, uráža Boží majestát

- ▶ Kto miluje Hospoda Boha, uráža Boží majestát (Hospoda Boha majú ľudia ľúbiť a nie ho milovať)
- ▶ Dve podmienky pre vstup do Kráľovstva nebeského:
  - 1) láska k Hospodu Bohu (nadovšetko)
  - 2) láska k blížnemu
- ▶ Nestačí milovať blížneho len ako seba samého (prikázanie v Starom Zákone), treba ho milovať v miere ako Boh-Otec ľúbi Boha-Syna Isusa Christa (nové prikázanie)
- ▶ Do neba (k nazeraniu Hospoda Boha vo večnej radosi a šťastí) sa dostane len ten, kto ľúbi Boha nadovšetko a miluje všetkých blížnych ako Christos miluje nás (Nový Zákon)
- ▶ Cesta do neba môže byť cestou otroka, nájomníka alebo syna...
- ▶ Degenerácia v starozákonnom interpretovaní: *«milovať svojho blížneho ako seba samého»* a *"nenávidieť svojho nepriateľa"*

«Boh je ľubov», (1Jn 4,8) – preto sa do neba dostane len ten, kto ľúbi-miluje. Nato, aby sa človek dostal do neba, nestačí len nepáchať hriechy, musí aj milovať. Milovať nie len slovami, ale aj skutkami – robením dobrých skutkov. Keď sa Hospoda nášho Isusa Christa opýtali, aby im povedal, ktoré je najväčšie prikázanie, odpovedal im: *«Ľúbiť buď Hospoda Boha nadovšetko a svojho blížneho ako seba samého»*, (porov. Mk 12,30-31).

«Predstavme si kruh s centrom uprostred, z centra vychádzajú lúče (pozri obr. vedľa). Čím ďalej idú lúče od centra, tým viac sa rozchádzajú a vzdalujú sa aj jeden od druhého. A naopak, čím viac sa približujú k centru, tým viac sa približujú i k sebe navzájom.

Je to obraz Boha, ktorý sa nachádza v centre sveta. Priame lúče idúce od centra do okolia, alebo z okolia do centra sú cesty životov ľudí. Čím viac svätí vchádzajú do vnútra kruhu k jeho prostriedku, želajú si priblížiť sa k Bohu, natoľko, podľa miery priblíženia sa, stávajú sa bližšími nielen Bohu, ale aj druh druhovi, a tak isto, natoľko sa približujú druh k druhovi, natoľko sa približujú i k Bohu. To isté platí aj so vzdialovaním sa. Keď sa vzdalujú od Boha a smerujú k vonkajšiemu, očividne sa vzdalujú od stredu, od Boha,

aj úmerne tomu sa vzdalujú aj druh od druhu – a natoľko sa vzdalujú druh od druhu, natoľko sa vzdalujú i od Boha.

Taká je i vlastnosť lásky: nakoľko sa nachádzame vonku a neľúbime Boha, nakoľko je každý vzdialený od blížneho. Ak začneme ľubiť Boha, nakoľko sa láskou priblížime k Bohu, nakoľko sa zjednotíme s blížnymi a nakoľko sa zjednotíme s blížnymi, nakoľko sa zjednotíme i s Bohom» (sv. abba Dorotej (†okolo r. 620), Rada 42).

Inými slovami povedané: ak sa človek v dobrých skutkoch približuje ku všetkým blížnym bez rozdielu, tj. žijúcim nielen okolo neho, ale aj k tým na opačnej strane kruhu, približuje sa automaticky k Hospodu Bohu (Boh je maximálna a nekonečná Lúbov). A opačne, ak sa nekonaním povinného dobra, či dokonca páchaním zla vzdáľuje od Hospoda Boha, tým viac prestáva milovať aj svojich blížnych, a to nielen najbližších (rodina), ale i tých ostatných menej známych, či neznámych...

Aké sú dobré skutky voči Hospodu Bohu? Nezištná (zdarma) služba v cirkvi-kostole (napr. služba miništranta, cerkovníka, kantora, upratovanie...), nezištná starostlivosť a úcta k všetkému, čo pripomína Hospoda Boha na zemi (budova cirkvi-kostola, farská budova - fara, kríž, pamätníky a pomníky so znázorneniami kríža, či svätých...). Modlitba-rozhovor s Bohom a upočúvnutie Jeho hlasu nabádajúceho ku konaniu akéhokoľvek dobra aj voči všetkým ostatným ľuďom, najprv tým najbližším – rodine a potom **rovnako** aj ostatným žijúcim vo svete bez rozdielu farby pleti, vierovyznania či názorov... aj nepriateľov.

Milovať aj nepriateľov

Isus Christos učí: *«Ľúbte svojich nepriateľov a modlite sa za tých, čo vás prenasledujú, aby ste boli synmi svojho Otca, ktorý je na nebesiach. Ved' on dáva slnku vychádzať nad zlých i dobrých a posieľa dážď na spravodlivých i nespravodlivých»*, (Mt 5,44-45).

«Slnko sa nemení podľa toho, na čo svieti, ani sa nezašpiní preto, že vysušuje bahno. Tak by ani kresťan nemal meniť svoju tvár podľa toho, s kým jedná, mal by sa správať pekne k veriacim i neveriacim, svätcom i hriešnikom...», (T. Špidlík, *Prameny svetla*, Řím, 1981, str. 241).

Keď je chorý nejaký úd človeka, napr. palec..., či ho hneď jeho majiteľ odreže? Ba dokonca aj keď hnije, smrdí, ale je to stále jeho smrad, trpí ho, prikladá obklady, dezinfikuje, masť, polieva svätenou vodou, modlí sa... Podobne by každý človek mal robiť aj so svojim blížnym. Nie hneď ho odrezat', ale najprv trpezlivo vyskúšať všetky metódy na jeho vyliečenie... Sv. Pavol poučuje: *«... tak aj my mnohí sme jedno telo v Christovi a jednotlivo sme si navzájom údmi»*, (Rim 12,5). *«Ak teda trpí jeden úd, trpia spolu s ním všetky údy. Vy ste Christovo telo a jednotlivo ste údy»*, (1Kor 12,26-27).

Človek má milovať všetkých ľudí bez rozdielu, a to bez ohľadu na ich sympatickosť, náboženstvo či spoločenské postavenie.

Raz v Amerike urobili pokus: Pozbierali z ulíc veľkomesta potulných psov a mačky, ktoré boli strašného charakteru, na každého útočili, kúsali a škrabali... Zavreli ich v laboratóriu a každý deň sa k nim správali milo: hladili ich, dávali im žrať. Po určitom čase sa zvieratá zmenili na nepoznanie. Ak sa to stalo so zvieratami, o čo viac s ľuďmi? Láska mení... (porov. na duchovných cvičeniach v Ríme **benediktín o. Tobin** z Indiana, USA).

Zdegenerovaný pohľad na slovo-termín «láska»

Slovo «láska» sa stalo najpoužívanejším i najzneužívanejším slovom, s ktorým dnes spájame celkom odlišné významy. Kdekoľvek sa dnes človek otočí, všade sa hovorí o láske. I populárne pesničky sú väčšinou o láske... Pod láskou sa tu však vo všeobecnosti rozumie len a len láska sexuálna medzi mužom a ženou. Aj romantické filmy zobrazujú lásku... (v najnovšej dobre i zvrátenú-sodomskú vraj lásku medzi mužmi – homosexualitu, či ženami – lesbicizmus). Zaujímavé je, že aj staršie filmy zobrazujúce lásku medzi mužom a ženou, vždy končia tak, že sa oní dvaja vezmú-zosobášia (*happy end*) a nikdy tieto filmy neukazu-

jú, čo bolo potom, teda život v manželstve. Podčiarkujú teda opäť len lásku telesnú-sexuálnu a zobrazovať lásku vyššieho stupňa (lásku čistejšiu a dokonalejšiu), teda napr. lásku medzi rodičmi a ich deťmi, či zrelú lásku medzi rodičmi – to už nie je pre diváka lákavé a ani zaujímavé...

Vďaka všetkému vyššie naznačenému mladí ľudia (obyčajne do 25 rokov), ak kňaz hovorí o láske, tak podvedome rozumejú len lásku sexuálnu. Prekvapujúce pre nich potom je napr. aj prikázanie Isusa Christa, aby sa všetci ľudia milovali navzájom: «*Toto vám prikazujem: aby ste sa milovali navzájom*», (Jn 15,17). Ak sa nad slovami Isusa Christa zamyslia mladí, tak im nechápu. Čo Christos myslel pod onou láskou navzájom? Nejaké zvrátené pohanské sexuálne orgie (sex v skupine)? Ako sexuálne milovať všetkých ľudí?

Na príčine tohto nedorozumenia nie je len zvrátená kinematografia, ale aj materializmom vyprázdnená slovná zásoba. Treba ešte zdôrazniť, ako to robí aj **pápež Benedikt XVI.** vo svojej encyklike ***Deus caritas est*** (č. 8), že láska je vo svojej podstate jediná skutočnosť, i keď má rôzne dimenzie, z ktorých môže raz vyniknúť jedna, inokedy druhá. Gréčtina ako jeden z perfektných starovekých jazykov má na slovo "láska" až päť rozličných výrazov zachytávajúcich rozličný odtieň významového zafarbenia vyššie spomenutých dimenzií:

Najkrajším druhom lásky je

♥ gr. «ἀγάπη» [*agápe*] – je to láska najčistejšia, obojstranná a navzájom opätovaná: takýto typ vzťahu je napr. medzi Bohom Otcom a Bohom Synom a Bohom Duchom Svätým (1Jn 4,16), prípadne medzi vrúcne a navzájom sa ľúbiacimi manželmi, svätými kresťanmi a pod.; slovenský ekvivalent je «**ľubov**» (porov. slov. «**ľúbit'**»); iný slovenský výraz «**ľubosť**» nesie už so sebou erotický nádych, porov. slov. «**ľubostný**»).

♥ gr. «φιλία» [*filia*] je deti plodiaca telesná láska-sympatia napr. medzi manželmi a pod.; slovenský ekvivalent je «**rád**», «**rada**», «**rod**» (porov. slov. «**(mat') rád**», «**radit'**» > «**rodit'**»).

♥ gr. «χάρις» [*cháris*] je láska jednostranná, charitatívna-dobročinná, slovenský ekvivalent je «**charita**».

♥ gr. «ἔλεος» [*éleos*] – *láska-sústrast', spolucítenie*, je taký typ jednostranného, dobročinného, milosrdného, zo strany milovaného absolútne nezaslúženého a neopätovaného vzťahu, aký je napr. medzi Bohom a ľuďmi (predovšetkým najhriešnejšími, ktorí Hospoda Boha ignorujú alebo dokonca nenávidia); aspoň teoreticky sa takto prejavuje prezident udeľujúci milosť zločincovi odsúdenému na trest smrti; slovenský ekvivalent je «**milosrdenstvo**», «**milosť**» (pol. «miłość», slov. «**milovať**'). Gr. «ἐλεός» [*eleós*] označuje aj vtáka *pelikána*, ktorý podľa tradície v prípade núdze dáva svojim mladým vlastné telo za pokrm.

♡ gr. «ἔρως» [*éros*] je láska sexuálna a egoistická, ktorá láme, prebodáva a zraňuje srdcia: eroticky miluje napr. mačka myši – chytá ich a ničí-zožerie; slovenský ekvivalent je «**láska**», «**láskanie**» (slov. «**láskat'**», «**hlaskat'**» - hladit', hlaskať). Slovo «láska» je od slova «hlaskať» a označuje vo svojej podstate len telesný (materiálny, dotykový), teda v podstate erotický vzťah.

Päť druhov rozlične dokonalej lásky k blížnemu podľa sv. Maxima Vyznavača (†430)

Grécky teológ a expert na asketiku **sv. Maxim Vyznavač (†430)** rozoznáva päť motívov lásky k blížnemu, pričom prvý je ideálom, druhý je aký-taký a ostatné sú veľmi nedokonale, ba až hriešne...

«Ľudia chvályhodne alebo odmietnutiahodne milujú druh druhu z nasledujúcich piatich príčin:

- 1.) pre Boha** – tak spravodlivý (dokonalý) miluje všetkých a spravodlivého ľúbia niekedy dokonca aj nespravodliví;
- 2.) podľa prirodzenosti** – tak rodičia milujú svoje deti a naopak...
- 3.) pre slávu** – tak chválený miluje chváliaceho;

4.) z užitočnosti – tak bohatého milujú pre jeho dary;

5.) pre slasť – tak milujú tí, čo slúžia svojmu bruchu, a tomu čo je pod bruchom...

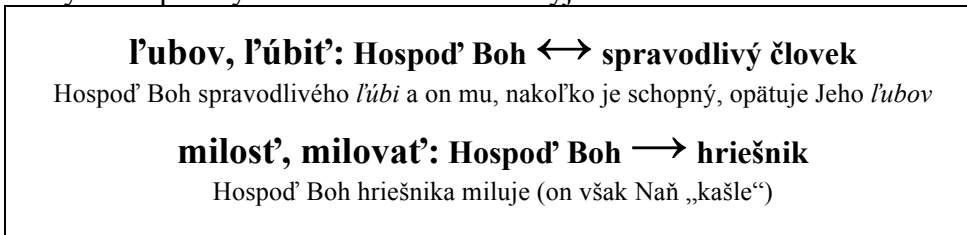
Prvá príčina týchto je chvályhodná, druhá obojaká a ostatné sú žiadostivé» (O láske druhá stovka, 9).

Terminológia: milovať – ľúbiť

Už z vyššie uvedeného vyplýva, že «milovať» a «ľúbiť» nie je jedno a to isté. V súčasnej slovenčine sekularizovaného sveta sú však slovesá «milovať» a «ľúbiť» akoby ekvivalentami, znamenajúcimi presne to isté (ak by to bola pravda, je zbytočné mať dve slová na ten istý význam). V staroslovančine i v gréčtine však majú iný význam a významové zafarbenie. «Milovať» niekoho je jednostranný a neopätovaný vzťah. «Ľúbiť» niekoho je opätovaný obojstranný vzťah medzi dvoma osobami.

V cyrilometodejských staroslovanických liturgických textoch, ktoré sa baziliánski mnísi a gréckokatolícki kňazi modlia každý deň (časoslov), sa píše, že Hospod' Boh spravodlivých «ľúbi» a hriešnikov «miluje». Doslovne sa tam píše v modlitbe sv. Bazila Veľkého (†379 – zakladateľa najstaršieho rádu v Cirkvi – baziliánov), toto: «ΠΙΟΖΕ ΒΛΑΓΙΉ ΔΟΛΓΟΤΕΡ-ΠΕΛΗΒΥΉ Ή ΜΗΓΟΜΉΛΟΥΤΗΒΥΉ, ΠΡΑΒΕΔΗΝΙΑ ΛΡΕΔΗΉ, Ή ΓΡΕΨΗΝΙΑ ΜΗΛΔΑΉ...» (= gr. «ὁ τοὺς δικαίους ἀγαπῶν καὶ τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἐλεῶν») – Bože dobrý, dlhotrpezlivý a mnohomilostivý, ktorý spravodlivých ľúbiš a hriešnikov miluješ... Tieto slová sa modlí kňaz/mních na Polnočnici, ako aj na Prvom, Treťom, Šiestom i Deviatom čase.

Schématicky cez šípku by sa hore uvedené dalo vyjadriť takto:

Hospoda Boha môžu ľudia len ľúbiť, pretože milovať ho nemôže nikto

Z hore uvedeného jasne vyplýva, že ak niekto plne rozumie odlišnosti výrazov: «ľúbiť» a «milovať», nemôže sa nikdy vyjadriť, že «človek má milovať Hospoda Boha». Takéto vyjadrenie by bolo totiž urážkou Božieho majestátu, nekonečnej Božej Dobrotы, lebo by vyjadrovalo nepravdivý fakt, že Hospod' Boh nemiluje ľudí. Dogmatickou pravdou však je, že Hospod' Boh miluje všetkých ľudí bez rozdielu maximálnou mierou, a tých ľudí, ktorí mu jeho vzťah opätujú, nielen miluje, ale ich aj ľúbi. Prvým prikázáním Božím pre ľudí je, aby ľúbili Hospoda Boha z celého svojho srdca, zo všetkých svojich síl a všetkými svojimi schopnosťami a nie Ho milovali, lebo to nie je možné. Ľudia nemôžu Hospodu Bohu preukázať nijakú milosť, lebo Boh od nich nič nepotrebuje... Ľudia preto nemôžu milovať Hospoda Boha, ale len ho ľúbiť. **Teda ľudia majú ľúbiť Hospoda Boha a nie ho milovať.**

Ak je Boh nekonečné Milosrdenstvo=Milosť a od vekov miluje všetkých ľudí, prečo ich niekedy trestá?

Správna odpoveď znie: Hospod' Boh NIKDY NIKOHO NETRESTÁ (v zmysle ako my chápeme slovo „trest“). Hospod' Boh ani nestvoril peklo, ani diablov, ani zlo, a teda ani nestvoril a ani nechce nijaký trest. Ved' v knihe Genesis Duch Svätý niekoľkonásobne opakovaným konštatovaním podčiarkuje, že všetko, čo Hospod' Boh počas siedmich dní stvorenia stvoril, bolo dobré a rajská rieka zavlažujúca raj obtekala aj krajinu Pút (=Etiópia=Abysinia = v preklade bezodná priepasť=miesto, kde boli podľa tradície zhodení padlí anjeli). Teda krajina Pút=bezodná priepasť, symbolické peklo bola pred pádom anjelov súčasťou raja! Večné zatra-

tenie-pekle vytvoril až Lucifer a jeho padlí anjeli v momente, keď navždy odmietli nekonečné Dobro=Boha a vylúčili sa tým z Božej prítomnosti, z neba. Hospod' Boh však kvôli slobodnej vôli, ktorú raz a navždy daroval anjelom aj ľuďom, tu na tejto zemi DOPÚŠŤA ZLO (tj. dočasne nezabraňuje-neznemožní slobodou obdarenému diablovej a ľuďom páchanie zla) a tým sa diabol (= padlý anjel) a hriešnici TRESTAJÚ SAMI. Padlí anjeli sa odmietnutím nekonečného Dobra a Šťastia, ktorým je Boh, stali z vlastného rozhodnutia večne nešťastnými a podobne i hriešnici si svojvoľným a ľahkomyselným páchaním zla navzájom znepríjemňujú život na zemi (nepriateľstvá, škodenie si, vojny, choroby...) a urobia sa nešťastnými i vo večnosti.

Možno niekto povie, no tak to je ale Otec, keď utopil v Potope toľkých ľudí, či ich upálil v Sodome a Gomore... Utopiť predpotopných ľudí, alebo zoslať oheň na Sodomu a Gomoru nebol trest, ale skutok Božieho milosrdenstva, akt nekonečnej Božej milosti. Vysvetlenie: Predpotopní ľudia, ako aj tí v Sodome a Gomore boli napospol skazení. Ľudia pred Potopou i pred zničením Sodomy a Gomory páchali ohavný hriech nečistoty mužov z mužmi (homosexualita) a žien so ženami (lesbicizmus), či deťmi (pedofília) a zvieratami (beštialita). Svoju slobodnú vôľu využili na páchanie zla bez konca, odmietali nápravu. Boli Hospodom Bohom (cez spravodlivých ľudí) veľakrát nabádaní k náprave... nepomohlo ani 120 ročné napomínanie Noeho počas stavby korába, nepomohlo ani napomínanie dvoch Anjelov (dve Božie Osoby: Isus Christos a Duch Svätý) poslaných v predvečer katastrofy do Sodomy a Gomory. Preto Boh predčasne ukončil životy týchto ľudí. Ak by im totiž umožnil prirodzeným spôsobom dožiť ich životy, ako dôsledok vlastného slobodného rozhodnutia by sa dostali do večného zatratenia a v pekelných večných mukách by celú večnosť trpeli za svoje zločiny. Tým, že im však skrátil život, nestihli napáchať toľko zla, a teda dnes trpia v pekle síce večne, ale oveľa menšie muky, ako keby dožili v zlobe celý svoj život. Skrátiť nekajúcemu zločincovi, o ktorom Boh predpozná jeho nekajúcu smrť, je pre zločinca nie trest, ale práve naopak, veľké milosrdenstvo.

Veľmi dokonale na vyššie položenú otázku odpovedá autor dodnes denne slúženej gréckokatolíckej liturgie sv. **Ján Zlatoústý-Chryzostomos (†407)**: *«Ľudia robia jedno z lásky ako dobrý skutok a iné z nenávisti a nepriazne. Hospod' Boh však všetko robí z milosrdnej lásky. Napríklad ako dobro činiaci umiestnil človeka v raji a ako dobro činiaci ľudí z raja vyhnal. Ako dobro činiaci previedol Potopu, ako dobro činiaci poslal oheň na Sodomu. Na čokoľvek vo všeobecnosti ukážeš, všetko robí Hospod' Boh pre dobro. Ako dobro činiaci aj hrozí peklom (večným zatratením). Ako otcovia bývajú otcami nielen vtedy, ak sa so svojimi deťmi láskajú, ale aj vtedy, keď ich karhajú; a ako karhajúci sú otcami nie menej, ako láskajúci; tak presne i Boh»*, (Beseda na 110. Žalm, 3;283).

Hospod' Boh miloval a miluje každého človeka ako prvý, a to už od večnosti

Hospod' Boh bezhranične miluje každého človeka konkrétne, a to ešte skôr ako začne človek existovať, miluje ho už od vekov ... U Hospoda Boha totiž nielo času. U Hospoda Boha čas neexistuje, u Neho je len neustála prítomnosť. Čas stvoril v momente pri stvorení sveta.

Sv. Apoštol Ján o tom napísal vo svojom liste: *«Lubov je v tom, že nie my sme (ako prví) ľúbili Boha, ale že on ľúbil nás a poslal svojho Syna ako zmiernu obeť za naše hriechy»*, (1Jn 4,10).

Hospod' Boh miluje ľudí od večnosti: *«Zďaleka sa mu zjavil Hospod'. Lubvou odvekou som Ťa ľúbil, preto som ti zachoval priazeň»*, (Jer 31,3).

Milovať svojho blížneho ako seba samého - nestačí

Druhá Božia Osoba – Isus Christos sa stal človekom, aby ľudí nielen spasil, ale aj aby ich naučil milovať svojich blížnych, podobne ako ich sám Boh miluje. V Mojžišovom

zákone (v Starom Zákone) bola Hospodom Bohom predpísaná miera lásky: «*Nepomsti sa a neprechovávaj hnev voči príslušníkom svojho ľudu, ale miluj svojho bližneho ako seba samého! Ja som Hospod' (=YHWH)*», (Lv 19, 18). Isus Christos túto mieru zdokonalil, preto vo svojom novom-novozákonnom prikázaní vyzýva k ešte dokonalejšej láske. Na pochopenie tohto nového prikázania musíme spojiť dva citáty Isusa Christa: «*Ako mňa ľúbi Otec, tak ja ľúbim vás. Ostaňte v mojej ľubvi!*», (Jn 15,9); «*Nové prikázanie vám dávam, aby ste sa navzájom ľúbili. Aby ste sa aj vy vzájomne ľúbili, ako som ja ľúbil vás* (= teda ako mňa ľúbi Otec)», (Jn 13,34). Už prvá miera poukazovala na vysoký stupeň dokonalosti (zaväzovala však len medzi židmi navzájom), avšak druhá je nekonečne vyššia a dokonalejšia (čo do kvantity aj predmetu – zaväzuje ku všetkým ľuďom), ako je nekonečný rozdiel medzi oboma mernými jednotkami: človek a Boh (porov. A. Gazzera, A. Leonelli, *V jeho šľapajach, Náčrt pokoncilovej asketiky a mystiky*, Rím, 1982, str. 325).

Teda máme ľúbiť na prvom mieste Hospoda Boha a potom všetkých bližných, a to nielen ako seba samého (starozákonné prikázanie), ale tak ich máme milovať alebo ľúbiť, **ako Boh-Otec ľúbi Boha-Syna!** To je nové, novozákonné prikázanie Isusa Christa. Milovať – želať a robiť dobro – máme nielen svojej najbližšej alebo vzdialenejšej rodine, ale všetkým bližným: susedom, ľuďom, ktorých stretávame, o ktorých počujeme... dokonca i nepriateľom. Milovať máme nielen slovami, ale aj skutkami – pomôcť, keď treba, rozdeliť sa s núdznyimi, modliť sa za nich...

Nám sú však cudzí ľudia úplne ľahostajní... a tým najbližším máme častokrát problém i bežne pozdraviť na ulici... Preto máme všetci veľké podĺžnosti v tejto povinnej láske k bližnému. Ak nebudeme **všetkých** ľudí milovať alebo ľúbiť ako Boh Otec ľúbi Boha Syna..., nedostaneme sa do neba k Hospodu Bohu, nemôžeme zasadiť, ľudsky povedané, s Hospodom Bohom, tj. troma Osobami Presvätej Trojice za jeden spoločný stôl. Nemôžeme vstúpiť do absolútneho zjednotenia, moderne povedané, **do ÚNIE** s Bohom, s troma Božimi Osobami. Nie je totiž možné, aby sme boli v nebi my a aj ten, ktorý nám je ľahostajný, a aby v nebi tento stav ľahostajnosti medzi nami naďalej pokračoval. V nebi nie je nikto nikomu ľahostajný. V nebi je len jedna jediná, absolútna Ľubov, ktorá sa volá Hospod' Boh – všetci bez rozdielu sa ľúbia ako Jeden – želajú a robia si navzájom na večné veky intenzívne dobro. Preto je v nebi nekonečné, večné a bezhraničné šťastie.

Nikto sa nedostane do neba, tj. do Kráľovstva nebeského, kto nebude takto milovať. Preto málokto pôjde po smrti rovno do neba. Väčšina spasených ľudí musí ísť najprv do očistca, kde v mukách sa musí zbaviť svojho egoizmu a nadobudnúť takúto ľubov Božích rozmerov. A tu je príčina, prečo, aj keby niekto mal milosť od Boha, že by sa tesne pred smrťou dobre vyspovedal, dostal tajomstvo jeleopomazania s plnomocnými odpustkami a aj sv. Pričastie ... – ešte nikto nemôže tvrdiť, že tento je už priamo v nebi. To preto, lebo ak daný človek nemal požadovanú ľubov k Bohu a bližnému, ľubov, akou Boh ľúbi Boha (Božie Osoby medzi sebou), bude musieť očisťujúc sa od svojho egoizmu trpieť po smrti v tzv. *mytarstvach*, v ohni očistca, dokiaľ jeho ľubov nebude taká čistá, ako Isus Christos prikazuje a akú majú vzájomne medzi sebou všetky tri Božie Osoby. Až potom sa taká duša dostane do neba, do priameho, večného a bezprostredného spoločenstva s Bohom. Preto sa i za takého zosnulého modlíme (ktorý dostal hore spomínané *viaticum* – tri sviatosti: spoveď, pomazanie chorých a Božiu Eucharistiu), aby sme mu skrátili očistec.

Výnimku tvoria **mučeníci**, tí nemusia do *mytarstv*-očistca. Kto totiž tu na zemi položí v prenasledovaní svoj život za svoju vieru v Trojjediného Boha, či za bližneho (z ľubovi k Hospodu Bohu, lebo v bližnom videl Hospoda Boha, obraz a podobu Božiu...), toho Hospod' Boh okamžite očistí od jeho egoizmu a ide priamo do večného spoločenstva s Presväťou Trojicou. «*Toto je moje prikázanie: Aby ste sa ľúbili navzájom, ako som ja ľúbil vás. Nik nemá väčšiu ľubov ako ten, kto položí svoj život za svojich priateľov*», (Jn 15,12-13). Tak totiž ľúbi Christos nás – teda až za hranicu sebaobetovania sa a zrieknutia sa aj toho naj-

cennejšieho – svojho dočasného života, aby ten druhý, či tí iní mohli žiť. Presne tak, ako to urobil Isus Christos, že hoci je Bohom, stal sa človekom (Bohočlovekom), nechal sa ponížovať a mučiť od svojich stvorení-ľudí a nakoniec zomrel v absolútnom ponížení za všetkých ľudí potupnou smrťou na kríži. Je to niečo podobné, ako keby človek miloval mravce, a to až tak, že by sa stal mravcom a za nich sa dobrovoľne obetoval ... a nakoniec by ho mravce mučili a zabili... a on by neprestával nikdy milovať mravce... A to je ešte veľmi nedokonalý príklad, lebo aj človek aj mravce sú stvorenia, teda z hľadiska ontologického sú na jednej úrovni, kým Hospod' Boh je nekonečne viac – On je Stvoriteľ.

Grécky Otec Cirkvi **sv. Irenej z Lyonu** (†202) sa o Isusovi Christovi vyjadril: *«Ktorý sa pre svoju nekonečnú ľubov stal tým, čím sme my, aby nás dokonale urobil tým, čím je on»*. Veľmi jasne to vyjadruje aj **sv. Apoštol Ján**: *«Čo je ľubov, poznali sme z toho, že on (Isus Christos) položil za nás svoj život. Aj my sme povinní dávať život za bratov. Ak má niekto pozemský majetok a vidí brata v núdzi, a srdce si pred ním zatvorí, ako v ňom môže ostávať Božia ľubov? Deti moje, neľúbme len slovom a jazykom, ale skutkom a pravdou»*, (1Jn 3,16-18).

Záverom možno konštatovať, že keďže sa takto (podľa Christovho nového prikázania) medzi sebou ešte ani zd'aleka nemilujeme a neľúbime, nikto z nás si nemôže namýšľať, že je už svätý, a hociako by sme pokročili v dokonalosti, máme sa v svojom pozemskom živote stále v čom zdokonaľovať. To nás má priviesť k pokornému zmýšľaniu o sebe pred Hospodom Bohom i pred ľuďmi-bližnými. **Apoštol Ján** dáva veľmi vážne poučenie o tom, že ak aj niekto už v srdci cíti ľubov a miluje všetkých bližných bez rozdielu, môže ju stratiť, ak naďalej nebude pokračovať v robení dobrých skutkov voči nim (teda ľubov každodenne pestovať).

Sú teda dva stupne lásky k bližnému:

- 1) Starozákonný: Milovať-ľúbiť svojho bližneho ako seba samého.
- 2) Novozákonný: Milovať-ľúbiť svojho bližneho ako Isus Christos miluje-ľúbi človeka.

Láska sa neustále mení: cesta do neba ako otrok, nájomník alebo syn...

Hospod' Boh stvoril človeka ako nesmrteľnú (= večnú, čo do budúcnosti) dušu zaodetú telom. Telom, ktoré človek má počas pozemského života, potom ho opustí, a potom znovunadobudne po konci sveta po všeobecnom vzkriesení z mŕtvych. Mohol ho stvoriť aj tak, že by ho hneď umiestnil do neba, do svojej viditeľnej prítomnosti, ale tým by obmedzil slobodnú vôľu človeka. Človeka stvoril na svoj obraz a podobu. A čím sa človek podobá na Boha, ak nie nesmrteľnou dušou, rozumom a slobodným rozhodovaním sa? Stvoreným anjelom dal Hospod' Boh tiež možnosť slobodnej voľby a časť anjelov Boha odmietla, a tak sa ocitla vo večnom pekelnom utrpení (diabli). Ľuďom sa Boh nedal možnosť rozhodnúť v jedinom momente, ale počas ich rôzne dlhého života na zemi... Teda kým sa anjeli rozhodovali v jednom-jedinom momente, ľudia majú možnosť rozhodovať sa rozlične dlho: 10, 20, 50, 70 rokov – podľa toho, kto, ako dlho žije na zemi.

K Hospodu Bohu (do neba) sa dostane len ten, kto ľúbi Hospoda Boha nadovšetko a každého bližneho ako Christos miloval. Ako však konštatuje **pápež Benedikt XVI.** v encyklike *Deus caritas est*, láska sa neustále mení: *«Láska nikdy nie je ukončená ani úplná. V priebehu života sa premieňa, dozrieva, a práve preto zostáva verná sama sebe. „To isté chcieť a to isté odmietat“ bolo v staroveku definíciou autentického obsahu lásky, stať sa podobní jeden druhému vedie k spoločnému chceniu a zmýšľaniu. Dejiny lásky medzi Bohom a človekom sú založené práve na skutočnosti, že spoločenstvo vôle rastie do spoločenstva myšlienok a citov a tak naše chcenie a Božie chcenie čoraz viac do seba zapadajú: Božia vôľa nie je viac pre mňa cudzou vôľou, ktorú mi zvonku ukladajú prikázania, ale je mojou vlastnou vôľou, a to na základe skúsenosti, že Boh mi je bližší, než som ja sám*

sebe. *Vtedy rastie odovzdanosť Bohu a Boh sa stáva naším šťastím (porov. Ž 73,23-28)» (Deus caritas est, 17). Vďaka dĺžke svojho života na zemi, každý človek má možnosť zdokonaľiť svoju lásku do takej maximálnej miery, aby sa podľa možnosti čím skôr dostal do neba k Hospodu Bohu a nemusel určitý čas tráviť v odlúčení od Hospoda Boha v *mytarstvach*-očistci, kde by sa očistil-zdokonalil v láske do takej miery, aby už do neba mohol vstúpiť.*

Ak človek počas svojho života na zemi nedozrie k tomu, že začne milovať všetkých ľudí bez rozdielu, nie je svätý, a preto sa do neba dostane len po dodatočnom očistení sa v láske v očistci. Preto, ak niekto nehreší, resp. aj robí mnohé dobré skutky, avšak nemiluje dostatočne a rovnako všetkých blížnych, nemá byť načo pyšný-hrdý, ale mimoriadne pokorný.

Východní Otcovia Cirkvi poučujú, že do neba vstúpia tri rozličné kategórie ľudí: **otroci, nájomníci a synovia**. Otroci sa samozrejme budú v očistci očisťovať, tj. zdokonaľovať v láske najdlhšie..., nájomníci kratšie a synovia ešte kratšie, alebo vôbec nie (napr. mučeníci)...

Sv. Gregor Bohoslov-Naziánsky (†390) o tom povedal: *«Poznám tri skupiny tých, ktorí sa spasia: otroci, nádenníci-nájomníci a synovia. Keď si otrokom, boj sa trestu-zatratenia. Keď si nádenníkom, maj pred očami odmenu-nebo. Ak si vyššie ako otrok či nájomník, ak si synom, hanbi sa Boha ako svojho Otca. Čiň dobro preto, aby si sa zaľúbil svojmu Otcovi. Hoci aj nič zato nečakáš, to, že sa budeš podobáť Otcovi, to ti bude za to odmenou»*, (Slovo 40).

Podobne učí aj priateľ a rovesník Gregora Naziánskeho-Bohoslova **sv. Bazil Veľký** (†379): *«V podstate poznám tri vzťahy duše... Alebo sa stránime zla zo strachu pred trestom – to je vzťah nevoľníkov; alebo hľadáme zisk, odmenu a plníme prikázania pre vlastný úžitok – vtedy sme podobní nájomníkom (nádenníkom); alebo nakoniec to robíme pre samotnú krásu prikázani, z ľubvi k Bohu, ktorý nám dal prikázania a tešíme sa, že môžeme slobodne slúžiť tak slávnemu a dobrému Bohu – a vtedy plníme úlohu synov»*, (Úvod k Širším pravidlám).

Podobne **Pseudo-Makarios** (4. st.) rozlišuje tri obdobia duchovného rastu:

1.) Deti sa boja metly, aby ňou nedostali bitku a ako nedokonalí kresťania-začiatočníci robia dobro len preto, aby ich Boh “nepotrestal”.

2.) Mladíci, ktorí už majú viac rozumu, sa chovajú pekne k svojmu otcovi, aby im odkázal dedičstvo. Vyspelejší kresťania robia dobro kvôli večnému zisku, pre večnú odmenu.

3.) A nakoniec sú to už odrastené dospelé deti, ktoré sa už metly neboja, dedičstvo už majú zaistené a počúvajú otca z čistej lásky, ktorú k nemu cítia (porov. T. Špidlík, *Prameny svetla*, Řím, 1981, str. 260).

Abba Cheremon z Egyptskej púšte raz povedal prepodobnému **Jánovi Kassianovi** (†435), že ten, kto kráča k dokonalosti potrebnej k spáse (k vstupu do neba) na prvom stupni ide cestou strachu z pekla. Nepácha zlo a robí dobro, aby sa nedostal do pekla... Takýto človek je v stave otroka (bojí sa potrestania-biča, a takto kráča do neba)... Tento sa musí dostať na vyšší stupeň – stupeň nádeje, že nerobí zlo a naopak koná dobro v nádeji, že dostane odmenu – nebo. Vtedy sa už nepodobá otrokovi, ale nájomníkovi, teda tomu, kto sa nádeja, že dostane dobre zaplatené... A ten, čo robí z ľubvi k Otcovi, zaujíma miesto syna... (porov. prep. **Ján Kassian**, *Jedenásty rozhovor abbu Cheremona*, 7).

Sv. Ján Listvičnik-Klimakos (†649) poučoval mníchov (v definícii sv. Bazila Veľkého – dokonalých kresťanov) takto: *«Ten, kto sa zriekol sveta iba zo strachu, sa podobá kadidlu, ktoré spočiatku vonia a potom skončí dymom. Kto zanechal svet a robí dobro iba preto, aby získal odmenu, sa podobá mlynskému kameňu, ktorý sa krúti, iba keď doň nasypú pšenicu. Kto však odišiel zo sveta z ľubvi k Bohu, už na samom začiatku nachádza oheň, ktorý je priložený k drevu a veľmi skoro rozpáli veľké ohnisko»*, (Slovo 1;13).

Podľa sv. **Alfonza Liguoriho** (†1787) ľubov k Hospodu Bohu (a k blíznym) má tri fázy. Prvé dve fázy sú negatívne a až tretia je pozitívna:

- 1.) prvou fázou je, že človek nepácha ťažké hriechy;
- 2.) druhou fázou v dokonalosti v ľubvi k Bohu (a blíznym) je, že človek vedome a dobrovoľne nerobí ani malé (všedné) hriechy;
- 3.) tretí stupeň ľubvi k Bohu je už pozitívny. Je to stupeň dokonalých duší, ktoré sa snažia nielen plniť Božie príkazy, ale sa usilujú aj Bohu preukazovať radosť robením všelijakých dobrých skutkov voči Bohu i blíznym.

Návod, ako začať ľúbiť Hospoda Boha

Ak človek chce ľúbiť Boha, najprv musí mať pred Ním bázeň. Vo Sv. Písme sa v *knihe Prísloví* píše, že «*bázeň Božia je počiatkom múdrosti*», (*Prísl 9,10*). Je rozdiel mať pred niekým strach a bázeň. Bázeň v sebe totiž neobsahuje len strach, ale aj hlbokú úctu, rešpekt, poníženosť a obdiv... A to má cítiť a podľa toho sa aj správať každý človek. Sv. **Augustín** (†430) poučuje, že «*báznou zbožnosť začína a láskou končí*». Teda bez bázne voči Hospodu Bohu, niet ľubvi k Hospodu. Ak človek chce ľúbiť Hospoda Boha (aby sa dostal do neba), musí mať v sebe najprv bázeň voči Hospodu Bohu.

Sv. Apoštol Ján hovorí o tom, že ak niekto ľúbi Boha, už nemá pred Ním strach: «*V ľubvi niet strachu, a dokonalá ľubov vyháňa strach, lebo strach má v sebe trest, a kto sa bojí, nie je dokonalý v ľubvi*», (*1Jn 4,18*).

V jednom gréckom rukopise zo 6. storočia sa píše, že sv. **abba Anton** (†356) z Egyptskej púšte sa raz vyjadril takto: «*Už sa viac nebojím Boha, ľúbim Ho. Pred láskou uteká strach*», (*Výroky Otcov púšte*, 17;1, *Le parole dei padre del deserto* a cura di G. Vannucci, Firenze, 1979 (ristampa 1991), str. 112).

Sv. Ignác z Antiochie (†okolo r. 110) učil o ideálnom vyvrcholení vývoja dokonalého kresťana: «*Viera a ľubov sú začiatkom a vyvrcholením života: viera je začiatkom a ľubov vyvrcholením ...*», (*List Efezanom* 14,1).

Sv. Teodor Edesský (9. st) učil, že ak kresťan ľúbi Hospoda Boha, neustále si uvedomuje Jeho prítomnosť a neprestajne sa s Ním rozpráva (modlí sa): «*Kto čo ľúbi, s tým si želá i neprestajne prebývať. Nevšíma si okolité, čo mu zabraňuje stretávať sa a venovať sa milovanému predmetu. Z toho je jasné, že i ten, kto ľúbi Boha, si želá neustále s Ním prebývať a rozprávať sa. A to sa prejavuje čistou modlitbou*», (*Hlava* 94). O temer pol tisícročie skôr ako sv. Teodor Edesský, sa o hore uvedenom vyjadril **prepodobný Nil Sinajský** († okolo r. 450) ešte jasnejšie: «*Kto ľúbi Boha, ten sa s Ním vždy rozpráva ako s Otcom a odvracia sa od každej vášnivej (hriešnej) myšlienky (teda nielen hriechu, ale aj hriešnej myšlienky, ktorá stojí na počiatku každého hriechu)*», (*Slovo o modlitbe*, 55).

Človek ľúbiaci H. Boha sa s Bohom často (či dokonca vždy) rozpráva (modlí sa), nielen prosí, ďakuje, ale najmä oslavuje Ho. **Sv. Ján Zlatoústý** (†407) vysvetľuje, prečo je Hospodu Bohu najviac milá modlitba oslavy voči Nemu: «*Hospod' Boh nič nepotrebuje. Prečo potom chce, aby sme Ho chválili a oslavovali? Preto, aby sme skrze takúto modlitbu urobili našu ľubov k Nemu ešte hlbšou. Boh nepotrebuje od nás naše služby, ani oslavy, ani nič iné. Chce iba jediné: aby sme sa spasili (do neba sa dostali) a všetko ostatné robí preto, aby sa to (najhlavnejšie – spása človeka) stalo skutočnosťou*», (*Beseda I. na Efez.*, 1;1-2).

Niektorí tvrdia, že modliť sa – rozprávať s Hospodom Bohom sa nedá vždy. Ved' niekedy človek musí vykonávať takú činnosť, že toto sústredenie sa na slová vyjadrované Hospodu Bohu vraj nie je možné... Pravdou je však opak, dá sa modliť neustále: «*Čím viac sa poznáme a čím viac ľúbime jeden druhého, tým menej potrebujeme vyjadrovať náš vzájomný vzťah slovami. To isté sa deje v našom osobnom vzťahu s Bohom*», (*E. Behr-Sigel, Il luogo del cuore*, Milano, 1992, str. 120). Už neexistujú slová, ani myšlienky – človek ľúbiaci Hospoda Boha sa s Ním rozpráva v srdci – ľúbi, a to ho naplňa posvätnou úctou i

ľubvou k Hospodu Bohu – a tá trvá neustále... To je tzv. kontemplatívna modlitba, ktorú nachádzame u mystikov.

Sv. Apoštol Pavol hovoril: *«A keby som rozdal celý svoj majetok ako almužnu a keby som obetoval svoje telo, aby som bol slávny, a ľubov by som nemal, nič by mi to neo-sožilo. Ľubov je trpezlivá, ľubov je dobrotivá, nezávidí, nevypína sa, navystatuje sa, nie je nehanebná, nie je sebecká, nerozčuľuje sa, nemyslí na zlé, neteší sa z nepravosti, ale raduje sa z pravdy. Všetko znáša, všetko verí, všetko dúfa, všetko vydrží. Ľubov nikdy neza-nikne»*, (1Kor 13,3-8).

Návod, ako začať dokonale milovať blížneho

Návod ako začať milovať svojho blížneho dáva **prepodobný abba Dorotej** (†oko-lo r. 620): Najprv nerob zle blížnemu, neohováraj ho, nehovor o ňom zle, neponižuj ho a pomaly, pomaličky mu začni robiť dobro, potešuj ho slovami, začni s ním súcitiť, dávaj mu, čo potrebuje, a tak stúpajúc stupienok po stupienku dosiahneš s pomocou Božou i vr-chol rebríka. Lebo pomaly, pomaličky pomáhajúc blížnemu dôjdeš k tomu, že si začneš želať jeho úžitok, tak ako svoj vlastný. To znamená milovať blížneho ako seba samého, (porov. *Rada*, 14).

Sv. Maxim Vyznavač (†662) navrhoval tento postup k dosiahnutiu ľubvi potrebnej pre spasenie: *«Urob všetko možné, aby si miloval každého človeka. Ak toho ešte nie si schopný, tak aspoň nie nenávid' nikoho. A ak ani toto nedokážeš, nedosiahol si ešte svoje odtrhnutie sa od svetských vecí. Je potrebné milovať každého človeka celou dušou, avšak dúfajúc iba v Boha a oslavujúc Ho celým srdcom»*, (*O láske štvrtá stovka*, 82 a následné). Urči-te sa inšpiroval slovami u sv. Evanjelistu Jána: *«Ak niekto povie: 'Ľúbim Boha' a nenávidí svojho brata, je luhár. Ved' kto neľúbi svojho brata, ktorého vidí, ako môže ľúbiť Boha, ktorého nevidí? Takéto prikázanie sme dostali od neho, aby, kto ľúbi Boha, ľúbil aj svojho brata»*, (1Jn 4,20-21).

Inokedy hovorieval: *«Ak jedných nenávidíš, druhých ani nemiluješ a ani nenávi-díš, iných miluješ, ale prostredníctvom niečoho, a iných ľúbiš silne – potom z tejto nerov-nosti spoznaj, že si ešte ďaleko od dokonalej ľubvi, ktorá nabáda milovať rovnako každé-ho človeka»*, (sv. Maxim Vyznavač (†662), *O láske druhá stovka*, 10).

Na mariánskom pútnickom mieste blízko Ríma v San Vittorino na jednej kázni ta-lianský kňaz povedal 7. mája r. 1988 svojim veriaci: *«Drahí veriaci, prišli ste tu, aby ste prejavili svoju ľubov k Hospodu Bohu, ale nezabudnite, že keď vyjdete z kostola von, máte prejavovať túto ľubov aj k svojim blížnym»*.

Mystička **sv. Katarína Sienská** (†1380), ktorá sa narodila svojim rodičom ako ich 25. (dvadsiatepiate !) dieťa, bola šťastná, že ju Hospod' Isus Christos miluje, hoci On z toho nič nemá. Smútilo ju, že ona sa mu nemôže nijako odvdáčiť. Preto si raz vzdychla, že by Mu tiež rada niečo urobila úplne nezištne, bez odmeny. Vtedy sa v jej videní Isus Christos usmial a povedal: *«Mne nemôžeš poslúžiť v ničom, ale môžeš pomáhať blížnemu. Je ne-možné, aby si ma ľúbila nezištne, bez akejkoľvek odmeny mňa samého. Ale postavil som ti po boku blížneho, aby si mohla urobiť nezištne jemu, čo chceš urobiť mne: milovať ho ne-zištne, bez odmeny, bez výhod»*, (T. Špidlík, *Prameny svätla*, Řím, 1981, str. 79).

Ľubov k Hospodu Bohu a blížnemu sú navzájom prepojené, neexistuje jedna bez druhej: *«Ak niekto povie: Ľúbim Boha, a nenávidí svojho brata, je luhár. Ved' kto neľúbi brata, ktorého vidí, nemôže ľúbiť Boha, ktorého nevidí. A toto prikázanie máme od Neho: aby ten, kto ľúbi Boha, ľúbil aj svojho brata»*, (1Jn 4,20-21).

Najväčší kazateľ v dejinách Cirkvi, **sv. Ján Zlatoústý-Chryzostomos** (†407) pou-čuje, že ak človek chce prejsť ľubov k Hospodu Bohu, najlepšie ju prejaví tým, že bude robiť dobro a správať sa láskavo k všetkému, čo pochádza od Boha a čo pripomína Boha (a to nielen ľuďom, ale aj k celej prírode): *«Nech mi nikto nehovorí: ako môžem ja ľúbiť Boha,*

ktorého nevidím? Mnohých milujeme, hoci ich nevidíme. Napríklad neprítomných priateľov, deti, rodičov, súrodencov a domácich. A to, že ich nevidíme, vôbec nebráni, ale ešte viac rozplameňuje našu ľubov a naviazanosť k nim. Ty nevidíš Boha, ale vidíš jeho stvorenia, vidíš Jeho diela: nebo, zem, more. A kto miluje, ten uvidiac niečo, čo pripomína milovaného, či obuv, alebo odev, alebo niečo iné, rozplameňuje sa ľubvou. Ty nevidíš Boha, ale vidíš jeho služobníkov a priateľov, tj. mužov svätých a majúcich pred ním bázeň...», (*Beseda na 41. Žalm*, 3;159). **Pápež rímsky František** sa v súčasnosti svojimi prejavmi angažuje v oblasti ekologickej záchrany sveta – hovorí o tolerantnom správaní sa k prírode. Autor gréckokatolíckej Liturgie a patriarcha konštantinopolský (Carihradu) v jednej osobe, **sv. Ján Zlatoústý** v hore uvedenom vyjadrení ho v 4. storočí už dávno predbehol...

Evagrios Pontikos (†399) sa vyjadril o previazanosti ľubvi k Bohu a k blížnemu takto: Ľubov k Hospodu Bohu znamená *«chovať sa ku každému Božiemu obrazu (teda každému človeku, ktorý bol stvorený na obraz a podobu Božiu) viac menej rovnakým spôsobom ako k Bohu samému»*, (*Praktikos*, 89), teda podobne úctivo, ľúbezne a opatrne ako k obrazu (fotke) so znázornením milovanej osoby...

Ak by človek ľúbil Boha nadovšetko a miloval svojich blížnych, nepotreboval by už 10 Božích prikázaní

«Tu k nemu (Isusovi Christovi) pristúpil jeden zo zákonníkov ... a spýtal sa ho: 'Ktoré prikázanie je prvé zo všetkých?' Isus odpovedal: 'Prvé je toto: Počuj, Izrael, Hospod' náš Boh, je jediný Hospod'. Ľúbiť budeš Hospoda, svojho Boha, z celého svojho srdca, z celej svojej duše, z celej svojej mysle a z celej svojej sily! Druhé je toto: Ľúbiť budeš svojho blížneho ako seba samého! Iného väčšieho prikázania, ako sú tieto, niet'», (**Mk 12,28-31**).

A **sv. Apoštol Pavol** zhrňa Christovo učenie o vzťahu 10-tich Božích prikázaní a prikázaní ľubvi takto: *«Lebo (prikázania ako): Nescudzoložíš! Nezabiješ! Nepokradneš! Nepožiadaš! a ktorékoľvek iné prikázanie je zahrnuté v tomto slove: Ľúbiť budeš svojho blížneho, ako seba samého!»*, (**Rim 13,9**).

Bez ľubvi sa nemožno spasit' (dostať do nebeského Kráľovstva)

Hospod' *«Boh je ľubov»*, (**1Jn 4,8,16**). Do neba (večného šťastia) – teda do prítomnosti vidiacej Boha a k priamému nazeraniu Boha sa dostane len ten človek, ktorý ľúbi Hospoda Boha nadovšetko (teda viac ako seba, viac ako svoju manželku, matku, otca či deti a vnúčatá...) a miluje všetkých ľudí na svete (blížnych) ako ich Isus Christos miloval (teda nielen ako seba samého, ale viac ako seba samého – čoho dôkazom je, že Christos dobrovoľne dal svoj život za všetkých ľudí).

Postarší dominikánsky profesor morálnej teológie (**Giordano Muraro**) začiatkom deväťdesiatych rokov 20. st. v Ríme svojim študentom na univerzite *Angelicum* pripomínal, že Boh miluje každého človeka, akoby každý človek bol jediným na svete (teda maximálnou-nekonečnou mierou). Keby Hospod' Boh "prestal" milovať nejakého človeka, tak v tom momente by daný človek sa stal ničím, prestal by existovať a upadol by do stavu nebytia. Vzťah medzi človekom a Bohom nie je vzťahom medzi sochou a sochárom. Sochár neudržiava materiál svojej sochy v existencii. Keď sochár zomrie alebo zabudne na svoju sochu, tá bude existovať naďalej. Boh nemôže ani zomrieť a nemôže ani zabudnúť na človeka, pretože ho miluje. Ak by sa tak v nejakej fikcii predsa len stalo, daný človek by prestal existovať. Ľudia sú (existujú), lebo Hospod' Boh chce, aby boli (existovali).

Jeden starý mních povedal: *«Získajme najväčšiu (prvú) čnosť: ľubov. Ak chýba ľubov, je ničím pôst, bdenie je ničím, akákoľvek obeť je ničím. Je naozaj napísané: Boh je ľubov»*, (**M. Driot, Insegnamenti dei Padri del deserto**, Milano, 1993, str. 67). Pôst, modlitbové bde-

nia či iné dobré skutky a obeť sú totiž len prostriedkom k dosiahnutiu ľubvi k Hospodu Bohu nadovšetko a bližnému, tak ako miloval Christos.

Sv. Apoštol Pavol to vyjadril ešte jasnejšie ako ten mních na púšti: *«Keby som hovoril ľudskými jazykmi aj anjelskými, a ľubvi by som nemal, bol by som ako cvendžiakov a zuniaci cimbal. A keby som mal dar proroctva a poznal všetky tajomstvá a všetku vedu a keby som mal tak silnú vieru, že by som vrchy prenášal, a ľubvi by som nemal, ničím by som nebol. A keby som rozdal celý svoj majetok ako almužnu a keby obetoval svoje telo, aby som bol slávny, a ľubvi by som nemal, nič by mi to neosožilo. Ľubov je trepezlivá, ľubov je dobrotivá, nezávidí, nevypína sa, nevystatuje sa, nie je nehanebná, nie je sebecká, nerozčuľuje sa, nemyslí na zlé, neteší sa z neprávosti, ale raduje sa z pravdy. Všetko znáša, všetko verí, všetko dúfa, všetko vydrží. Ľubov nikdy nezanikne»*, (1Kor 13,1-8). Alebo na inom mieste: *«A teraz ostáva viera, nádej, ľubov, tieto tri, no najväčšia z nich je ľubov»*, (1Kor 13,13).

Ľubov k Hospodu Bohu sa nedá naučiť, jej semienko drieme v každom človeku. Ten to semienko musí najprv v sebe objaviť a potom sa oň starať, aby najprv vyrástlo a potom prinieslo (tridsať, šesťdesiat či deväťdesiatnásobnú) úrodu...: *«Ľubov k Bohu sa nevyučuje. Nikto nás neučil vychutnávať svetlo, alebo byť príviazaným k životu viac ako k akejkoľvek inej veci. Nikto nás neučil ľubiť dve osoby, ktoré nás priviedli na svet a vychovali. Podobne je to aj s ľubvou k Hospodu Bohu. V samotnej prirodzenosti každého človeka je vhodene semienko schopnosti ľubiť Boha. Toto semienko sa musí nájsť, kultivovať a starať sa oň, živiť ho, podporovať jeho rast frekventujúc školu Božích prikázaní a s pomocou Božej milosti»*, (sv. Bazil Veľký (†379), *Väčšie pravidlá*, 2, PG 31:908 a nasledujúce). *«A čo je vlastne charakteristické pre ľubov k Bohu? Zachovávať Jeho prikázania na podčiarknutie Jeho slávy»*, (sv. Bazil Veľký, *Morálne Pravidlá*, 80).

Ak raz niekto začne ľubiť Hospoda Boha, celkom to zmení jeho pohľad na okolitý svet a jeho hodnoty. **Sv. Ján Zlatoústý-Chryzostomos** (†407) o tom hovorí: *«Ak sa niekto rozplamení ľubvou k Bohu, už sa viac nechce dívať na predmety, ktoré podliehajú telesnému dívaniu sa, ale majú v sebe iné oči, tj. Oči viery, neustále sústreďuje svoj um na nebeské veci. Všimá si ich a hoci chodí po zemi, všetko robí tak, akoby žil na nebi. Nestretáva v ničom ľudské prekážky, aby zapálene konal dobré skutky»*, (*Besedy na knihu Bytia-Genesis XXVIII.*, 6:259).

Je známe, že dieťaťu najlepšie porozumie jeho matka. Ešte dieťa ani nevie hovoriť, a matka vie, čo a kedy potrebuje... **Sv. Tomáš Akvinský** (†1274) to nazýva *«poznáním skrze vcítěnie»*. S ľubvou rastie vcítěnie (po rusky *srodnost'*) so všetkými, a preto ten, kto všetkých miluje, všetkých pochopí (porov. T. Špidlík, *Duše Ruska*, Kostelní Vydří, 2000, str. 35).

Nie je to »krutá« požiadavka od Hospoda Boha, aby ho ľudia ľúbili nadovšetko?

Človek má od Hospoda Boha všetko, preto je nanajvyš spravodlivé = pravda to vyžaduje, aby ho slobodnou vôľou a rozumom obdarené bytosti = ľudia ľúbili nadovšetko, teda viac ako manželku (manžela), syna, dcéru, otca, mamu... Krásny príklad je zo Starého Zákona, keď Hospod' Boh skúšobne od Abraháma vyžadoval usmrtenie-obetovanie jeho jediného syna Izáka... a čakal, až do posledného momentu, keď sa Abrahám rozhodol splniť požiadavku Božiu a zdvihol svoju ruku s nožom... Hospod' Boh ho vtedy zastavil a poskytol mu náhradu – zvieratá-baránka.

Degenerácia v starozákonnom interpretovaní: milovať svojho bližného ako seba samého a nenávidieť svojho nepriateľa (pod nepriateľom sa rozumel každý nežid)

Hospod' náš Isus Christos učil: *«Počuli ste, že bolo povedané: Ľubiť budeš svojho bližného (Lv 19,18) a nenávidieť svojho nepriateľa! Ale ja vám hovorím: Ľúbte svojich ne-*

priateľov a modlite sa za tých, čo vás prenasledujú, aby ste boli synmi svojho Otca, ktorý je na nebesiach. Veď on dáva slnku vyhádať nad zlých i dobrých a posiela dážď na spravodlivých i nespravodlivých. Lebo ak ľúbite tých, ktorí vás ľúbia, akú odmenu môžete čakať? Vari to nerobia aj mýtnici? A ak pozdravujete iba svojich bratov, čo zvláštne robíte? Nerobia to aj pohania? Vy teda buďte dokonalí, ako je dokonalý váš nebeský Otec», (Mt 5,43-48).

Milovať blížneho v Starom Zákone platilo iba pre členov vyvoleného národa, teda pre Židov (porov. Lv 19-18). Druhá časť: «*nenávidieť budeš svojho nepriateľa*» – ktorú cituje v hore uvedenom Isus Christos, sa nenachádza v žiadnej časti Biblie, objavená však bola v mimobiblických spisoch nájdených v **Kumráne (1QS 1,4.10)**. Je to svojvoľný ľudský dodatok, ktorý v ústnom podaní pridali a učili farizeji a zákonníci: Kto nepatril k Židom, bol podľa toho nepriateľom Boha a hodným nenávisti. Teda kto nebol Židom, bol nepriateľom, a preto hodným nenávisti, (porov. J. Salguero, *I vangeli sinottici*, Roma, 1982, str. 67).

Vonkajšie prejavy lásky k blížnemu

Podľa sv. **Tomáša Akvinského** (†1274) ľubov je akýmsi druhom priateľstva. Priateľstva medzi Bohom a človekom a medzi ľuďmi. Nemôže existovať bez predchádzajúcich Božích čností: viery a nádeje. Ľubov je najväčšou zo všetkých čností vôbec. Egoistická láska k sebe, ktorá je zakorenená v každom sa má vyliečiť-zmeniť-pretransformovať na ľubov k Bohu a k blížnemu.

Ten istý sv. **Tomáš Akvinský** typicky latinsky-rozumovo zhŕňa prejavy lásky na vonkajšie a vnútorné:

Medzi vonkajšie prejavy lásky k blížnemu patrí

- 1.) želanie dobra,
- 2.) almužna (teda nezištné dávanie) a
- 3.) naprávanie (snaha, aby sa blížny mal dobre nielen počas pozemského života, ale aj vo večnosti) blížneho.

Medzi vnútorné prejavy lásky patrí:

- 1.) radosť (pri srdci),
- 2.) pokoj-vyrovnanosť-mier a
- 3.) milosrdenstvo (odpúšťanie) (porov. *Somma Teologica*, qq. 27-33).

Keď je nejaký človek vyhlásený Cirkvou za svätého, boli u neho i navonok zjavné všetky hore uvedené znaky.

Milovať všetkých znamená aj dôverovať všetkým? Svätý, neznamená hlúpy.

Jezuita Tomáš Špidlík upozorňuje, že je rozdiel medzi milovať a dôverovať... Svätý a milujúci všetkých blížnych – neznamená hlúpy: «*Kresťan má milovať všetkých. Môže však byť verný všetkým, môže všetkým dôverovať? Duchovní autori rozlišujú: dobro konať musíme všetkým, priateľom a nepriateľom, ale dôverovať môžeme len Bohu; a len tým z ľudí, ktorých poznáme a ktorí si zasluhujú našu dôveru...*», (T. Špidlík, *Znáš Ducha svätého?*, Velehrad, 1998, str. 54).

o. Jozafát Vladimír Timkovič, OSBM
6. marca 2016, Košice, Slovensko
www.spravy.narod.ru